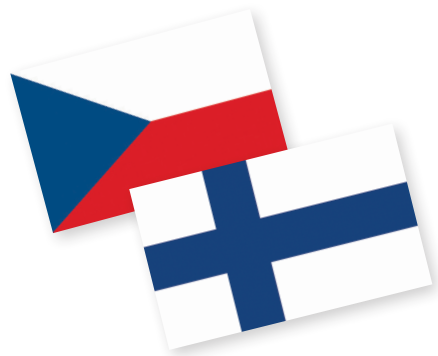

Näköala

TŠEKKIIN

Suomi-Tšekki-seura ry:n julkaisu 1/2023

Suomi-Tšekki-seura ry

www.suomi-tsekki-seura.fi
info@suomi-tsekki-seura.fi

Jäsenmaksu vuonna 2023: 25 e

63. vuosikerta

Näköala TŠEKKIIN

Näköala Tšekkiin on Suomi-Tšekki-seura ry:n viralinen jäsenlehti, joka ilmestyy 1-2 kertaa vuodessa ja postitetaan kaikille seuran jäsenille sekä yhteistyökumppaneille.

Julkaisija:

Suomi-Tšekki-seura ry

Päätoimittaja:

Jari Aula, jariaula@gmail.com

Lehden toimituskunta:

Jari Aula, Heikki Larmola, Petteri Peuranen

Lehteen kirjoittaneet vastaavat kaikki omista kirjoituksistaan.

Taitto: Nina Närhi

Etu- ja takakannen kuvat: Teemu Sipilä

Etukansi: Prahalaisen matkamuistomyymälän nukkevalikoimaa.

Takakansi: Myymälä Malá Stranan Mostecká-kadulla Prahassa.

ISSN: 1459-420X

Painopaikka: Taktiili 2023

SISÄLLYS

- Puheenjohtajan palsta** s. 3
Jari Aula
- Milan Kundera In memoriam** s. 4
Eero Kettunen
- Uutiskooste Tšekistä 2023** s. 6
Jari Aula ja Petteri Peuranen
- Liisa tšekkiläisen surrealismin ihmemaassa** s. 10
Taneli Hiltunen
- Mirja Horstio In memoriam** s. 13
Heikki Larmola
- Milan Kunderan suomennetut teokset** s. 14
- Juutalaiskysymys Kaarle IV:n valtakunnassa** s. 15
Heikki Larmola
- Presidentti Petr Pavel ja pääministeri Petr Fiala esittelyssä** s. 20
Petteri Peuranen
- Lisälehti kahvilapummin päiväkirjasta** s. 22
Eero Kettunen

Sisäänkäynti
Prahán Dvořák-
museoon.

© KUVA: TEEMU SIPIÄ

Jari Aula

Tervehdys kaikille!

On suuri ilo ja kunnia saada toimia Suomi-Tšekki-seuran puheenjohtajana seuran keväisen vuosikokouksen pohjalta. Olen toiminut ja toimin edelleen seuran julkaiseman ja Suomessa ainoan Tšekkiin painottuvan lehden, Näköala Tšekkiin päätoimittajana. Nyt 20 vuoden jälkeen tartun siis myös puheenjohtajan puikkoihin.

Vuosikokous sääntöjen mukaisesti käsitteli ja hyväksyi seuran tilinpäätöksen, mukaan lukien toimintakertomuksen vuodelta 2022, sekä vahvisti toimintasuunnitelman ja talousarvion vuodelle 2023. Vuosikokous järjestettiin 12. huhtikuuta jo vakiintuneen tavan mukaan etäyhteydellä. Kokouksessa valittiin myös jäsenet seuramme hallitukseen tälle vuodelle. Hallituksessa jatkavat puheenjohtaja **Jari Aulan** lisäksi **Blanka Lemmetyinen**, **Lauri Vihma** ja **Petteri Peuranen**. Entinen puheenjohtajamme **Eero Kettunen** jäi pois hallituksesta, mutta hän on lupautunut päivittämään seuran kotisivuja. Seuramme sihteerinä toimii tuttuun tapaan Lauri Vihma. Päivitämme Facebook-profilissa ajankohtaista tietoa seuramme toiminnasta ja uutisia Tšekin tasavallasta.

Suomi-Tšekki-seura pyrkii mahdollisuuksien mukaan edistämään kulttuuri-, urheilu- ja muuta toimintaa Suomen ja Tšekin välillä. Seuran kotisivuilla ilmoitetaan Tšekkiin liittyvistä tapahtumista, joihin seuran jäsenet ovat lämpimästi tervetulleita.

Seuran hallitus pitää hyvin tärkeänä sitä, että voimme jatkossakin julkaista Näköala Tšekkiin -lehtiä paperiversiona sisällöstä ja laadusta tinkimättä. Pyrimme edelleen siihen, että vuodessa ilmestyi kaksi numeroa, vaikka lehdet saattavatkin olla vähentyneiden resurssien vuoksi joskus totuttua ohuempia. Mielestämme on tärkeää pitää lehden avulla yhteyttä seuran jäseniin.

Toivomme, että seuraatte myös uutisia kotisivuillemme ja otatte yhteyttä seuran hallitukseen, mikäli teillä on ideoita, miten toimintaamme voidaan kehittää pienilläkin resursseilla.

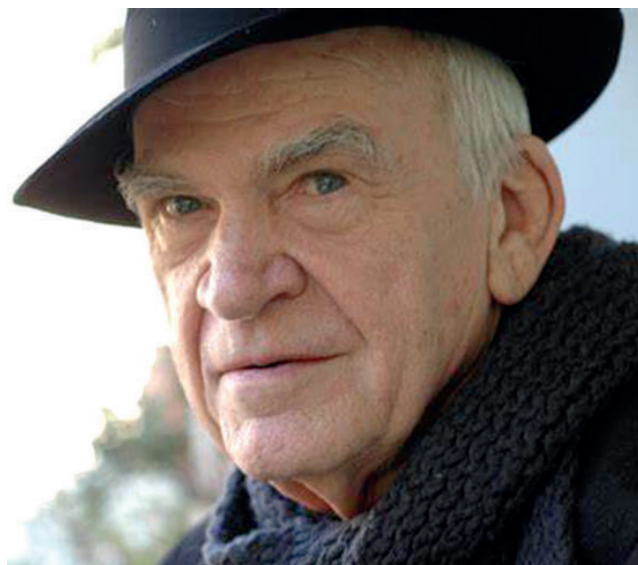
Tarvitsemme lisää aktiivisia jäseniä, jotka tuovat esiin toiveita ja uusia ajatuksia seuran toiminnasta tänä nopeasti muuttavana aikana. Myös kaikenlaiset juttuideat lehteen ovat tervetulleita.

Toivotan kaikille Suomi-Tšekki-seuran jäsenille mukavaa ja antoisaa loppuvuotta!

In memoriam

MILAN KUNDERA

(1.4.1929–11.7.2023)

Eero Kettunen

”Kaikki kirjani voisivat olla nimeltään *Olemisen sietämätön keveys*, *Naurettavien rakkauksien kirja* tai *Pila*. Nämä teokset heijastavat käsittelemieni teemojen pientä määrää, mikä toisaalta määrittelee minut, ja toisaalta valitettavasti asettaa minuuteni rajat. Näiden teemojen lisäksi minulla ei ole mitään muuta sanottavaa tai kirjoitettava.” Sitautti on eräästä haastattelusta, jonka Milan Kundera vielä antoi ennen vetäytymistään julkisuudesta.

Ranskan kansalaisuuden saanut tšekkiläinen romaanitaiteen mestari Milan Kundera kuoli 11.7.2023 94-vuotiaana Pariisissa. Kundera oli viimeisiä niistä eurooppalaisilla kielillä kirjoittaneista 1900-luvun jättiläisistä, jotka olivat ottaneet elämäntehtäväkseen kuvata oman aikansa yhteiskunnallista ja poliittista todellisuutta fiktion kautta. Heidän teksteissään sekoittuvat yhteiskuntakritiikki ja filosofinen pohdinta. Kundera ammentaa omassa tuotannossaan niin antiikin kuin nykyajankin klassikoista ja liittää näin itsensä Euroopan kirjalliseen perinteeseen, johon kuuluvat äänet **Rabelais’sta Joyceen Kafkaa** unohtamatta. Kafkan tavoin Kundera näki elämän järjettömänä kaaoksen voimien temmelyskenttänä.

Kundera syntyi aprillipäivänä vuonna 1929 brnolaiseen kulttuurisukuun. Hänen isänsä **Ludvik Kundera** oli maineikas pianisti ja konservatorion opettaja, joka oli ollut itsensä **Leoš Janáčekin** oppilas ja

joka antoi pojalleen laajan musiikkisivistyksen. Isänsä pettymykseksi poika valitsi kuitenkin elämänrakseen kirjallisuuden. Musiikilla oli kuitenkin oleva suuri vaikutus kirjailijan älylliseen kehitykseen. Kundera tiedosti velkansa musiikille ja myönsi kirjallisen tuotantonsa polyfonisen rakenteen samoin kuin sen temaattisen kehittelyn nousevan hänen musiikintuntemuksestaan.

Musiikin ohella marxismi kiehtoi nuorta lupautta. Kundera oli 19-vuotias, kun kommunistit ottivat vallan Tšekkoslovakiassa vuonna 1948. Aloitettuaan opintonsa Prahassa hän luki **Marxin** koko tuotannon ja liittyi kommunistiseen puolueeseen. Kultaisessa kaupungissa Kundera opiskeli yliopistolla, kokeili siipiään kuvataiteen parissa, kirjoitti runoja ja sävelsi. Nuori ylioppilas uskoi kommunismin ideoihin, joita hän piti yhtä vangitsevina kuin **Stravinskyn** musiikkia, **Picasson** taidetta ja surrealismia. Vuonna 1950 hänet kuitenkin erotettiin kommunistisesta puolueesta. Erottamisen syy on jäänyt hämärän peittoon.

Stalinin kuoleman jälkeen vuonna 1953 Tšekkoslovakiassa koetti suojasää, joka heijastui maan henkisessä elämässä kiihkeänä luomisvimmana. Uudessa oloissa vanhat syntinsä anteeksi saanut Kundera hyväksyttiin takaisin kommunistisen puolueen riveihin 1950-luvun puolivälissä, mikä mahdollisti hänelle kahden runokokoelman julkaisemisen. Kundera löi itsensä läpi Prahan kirjallisissa piireissä ensin siis runoilijana, sitten novellistina, ja lopulta romaanikirjailijana. Ennättipä tuottelias kynäilijä kirjoittaa esseitä ja vielä yhden näytelmänkin. Eri-

tysesesti hänen tekstiensä ironiasta pidettiin, joten *Naurettavien rakkauksien kirja* (1963) ja *Pila* (1967) saivat suuren suosion ja avasivat tien kohti menestystä. Hänen maineensa kiiri Tšekkoslovakian rajojen yli ensimmäisen ranskannoksen myötä. Ranskalainen yleisö sai tutustua *Pilaan* äidinkielellään jo vuonna 1968. Valitettavasti Varsovan liiton joukkojen suorittama miehitys päätti Prahän kevään ja maan kulttuurielämän renessanssin elokuussa 1968. Normalisoinnin oloissa Kunderan tuotanto päättyi kiellettyjen kirjojen listalle. Hänet myös erotettiin puolueesta jo toistamiseen, ja hän sai potkut FAMU:sta, jossa hän oli opettanut kirjallisuutta ja jossa hänen työtovereinaan olivat olleet tšekkiläisen uuden aallon tähdet **Miloš Forman**, **Jiří Menzel** ja **Juraj Herz**.

Kunderan kohtelu oli siis tyyliä, eikä sitä lieventänyt kirjailijan kasvava kansainvälinen maine, josta todisti *Pilan* ranskannoksen haltioitunut vastaanotto. Ranskassa Kunderasta tuli hänen teoksiensa maagisen lumon ansiosta oman, vapautta janoavan kansansa symboli. Koska Kundera ei voinut enää julkaista kotimaassaan, hän lähti maanpakoon Ranskaan vaimonsa Věran kanssa vuonna 1975. Kirjailija koki pakolaisuuden vapauttavana, sillä Prahassa hän oli ollut koko ajan salaisen poliisin valvovan silmän alla.

Ranskassa pakolaiskirjailija hankki elantonsa opettamalla ensin kirjallisuutta Rennesissä ja myöhemmin vetämällä seminaareja yhteiskuntatieteellisessä korkeakoulussa Pariisissa. Kundera saavutti merkittävän aseman Ranskan kirjallisissa piireissä 1980-luvulla. Maan älymystö on paljon velkaa tälle kylmästä tulleelle mestarille, sillä hän paljasti uudelle yleisölleen Itä-Euroopan kirjalliset aarteet, jotka olivat jääneet rautaesiripun taakse toisen maailmansodan jälkeen.

Nykyään voimme palata Kunderan keskeisiin ajatuksiin hänen esseissään kirjallisuudesta, jotka hän julkaisi vuosina 1986–2009. Kunderan mielestä ”ajattelevan romaanin” lajityyppiä kuvaa parhaiten hänen kirjansa *Olemisen sietämätön keveys*, joka loi hänen maailmanmaineensa. Vuonna 1984 ilmestynyt teos on rakkauden ja vapauden ylistys, joka sijoittuu totalitarismin oloihin sosialistien johtamassa Tšekkoslovakiassa. Kirja on sekä autofiktio että filosofinen meditaatio. Romaania myytiin yksin Ranskassa yli 1,3 miljoona kappaletta, ja se on käännetty yli 30 kielelle. Vuonna 1988 Terezan ja Tomášin rakkaustarina näki päivänvalon myös elokuvasovitukseksi,

jonka ohjasi **Philippe Kaufman**.

Olemisen sietämättömän keveyden kaupallinen menestys mahdollisti Kunderalle toisaalta taloudellisesti turvatut eläkepäivät ja toisaalta myöhemmän kokeellisen kirjallisen tuotannon, jonka ei tarvinnut enää tuottaa omaisuuksia. Kirjallisuuden tutkijat pitävät Kunderan menestysteosta ensyklopediana, josta voi ammentaa etsittäessä tietoa elämästä totalitarismin oloissa. Kunderan tuotanto on läpeensä tutkittu ja analysoitu, joten uutta tietoa siitä ei lie enää odotettavissa. Nuorelle polvelle Kunderan merkkiteos on jo tuntematon. Tästä todistaa nuoren ranskalaisen slavistin kommentit: ”Mikä *Olemisen sietämätön keveys*? Kuka Kundera?”

Kundera ryhtyi kirjoittamaan ranskaksi hetkellä, jolloin Berliinin muuri murtui ja vapauden tuulet alkoivat vihdoinkin puhalttaa Itä-Euroopassa. Vuoden 1989 jälkeen Kundera olisi voinut palata takaisin kotimaahansa, jos hän olisi halunnut. Hän kuitenkin jäi Ranskaan ja oleskeli Prahassa vain lyhyitä jaksoja, joiden aikana hän ei tehnyt itsestään numeroa, koska halusi olla rauhassa. Kunderalle Praha ei ollut enää Prahassa, sillä hän oli Prahasta lähtiessään pakannut oman Prahansa mukaansa matkalaukkuunsa — ”sen tuoksut, maut, kielen, näkymät ja kulttuurin”. Kunderan suhdetta kotimaahansa vaikeutti paikallisessa *Respekt*-aikakauslehdessä vuonna 2008 julkaistu teksti, jossa häntä syytettiin yhteistyöstä salaisen poliisin kanssa 1950-luvulla. Kirjailijan ystävät näkivät tapauksen yrityksenä liata hänen maineensa.

Paluun teema on keskeinen Kunderan romaanissa *Tietämättömyys* (2000). Kirjan päähenkilöt, kaksi tšekkiläistä emigranttia, joutuvat toteamaan, että paluu pakolaisuudesta on mahdotonta, koska he kokevat muuttuneen Tšekin tasavallan itselleen vieraksi. ”Entä jos käsite *koti* on lopulta vain illuusio, myytti,” Kundera pohti *New York Timesille* antamassaan haastattelussa jo vuonna 1981. Myytti, jolle kirjailija ei antanut paljon arvoa. Olkoonkin niin, että Kundera ennätti lahjoittaa kirjastonsa kotikaupungilleen Brnolle ennen kuolemaansa ja että nyt Kunderan tuhkat odottavat Pariisissa Věran kuolemaa ja tuhkaamista, minkä jälkeen pariskuntaa saa viimeisen leposijan Brnosta.

(Tekstissä on käytetty lähteenä Kunderan kuoleman jälkeen ilmestyneitä ranskan- ja tšekinkielisiä tekstejä. Katso myös sivut 8-9 ja 14.)

Uutiskooste Tšekistä 2023

©KUVA: WIKIPEDIA

Tiedot Tšekin Radion (Český Rozhlas) uutiskoosteista

Kääntäneet ja toimittaneet Jari Aula ja Petteri Peuranen

TŠEKKI ON KALLIS MAA OMISTUS-ASUMISEEN

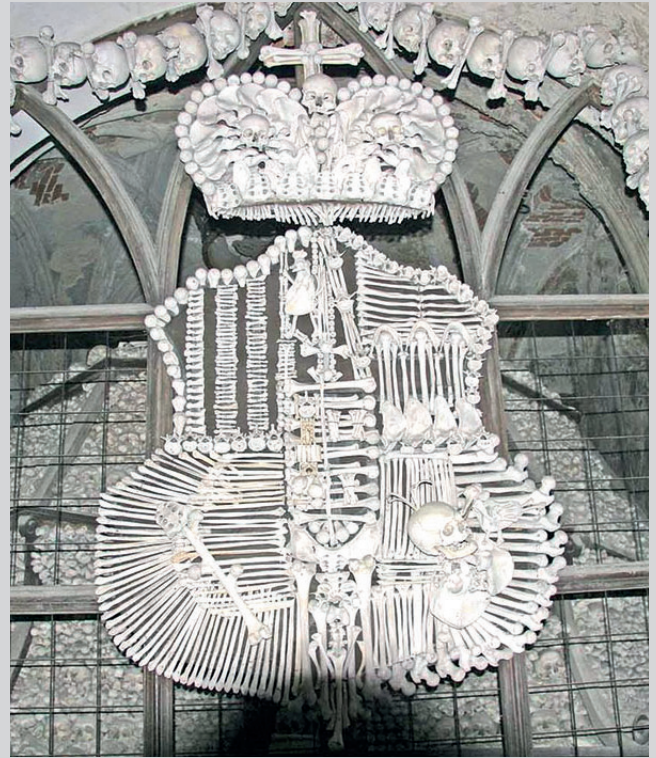
Asuntojen keskimääräinen hinta on noussut muiden EU-maiden tavoin myös Tšekissä. Nousua on ollut noin 400 euroa (10 000 kruunua) neliometriä kohden, mikä on vuositasolla 12 prosenttia. Tilanne on muuttunut nopeasti ja asuntoja on tullut myyntiin tavallista vähemmän, erityisesti seurauksena Tšekin valtionpankin valuuttapolitiikan kiristymisestä, sanoo asiantuntijaorganisaatio Deloitte rahoitusneuvontaosaston asiantuntija **Miroslav Linhart**. Praha on myös Amsterdamin ja Bratislavan jälkeen pääkaupungeista kolmanneksi kallein asunnonhankinnassa.

TŠEKIN TALOUS HIIPUNUT HUIPPU-VUOSISTA

Tšekki on jo käyttänyt olemassa olevat kasvutekijät ja kadottanut kilpailukykyään, jonka seurauksena maa on ajautunut ns. keskiluokkaloukkuun. Tämä johtaa myös palkkojen nousun ja elintason kasvun hyytymiseen, Tšekin Keskuskauppakamarin tiedonannossa todetaan. Analyysin mukaan Tšekin tasavalta hyötyi suurelta osin ulkomaalaisten investointien avaamisesta ja otettuaan käyttöön uutta teknologiaa, mutta 2008 finanssikriisin jälkeen tilanne heikkeni. Esimerkiksi Puolan talous on kehittynyt suotuisemmin.

TALOUSTILANNE KURISTAA MYÖS TŠEKKEJÄ

Reaalitulojen lasku aiheuttaa taloudellisia vaikeuksia yhä suuremmalle osalle tšekkiläisistä työntekijöistä. 55 prosentilla ihmisistä on toimeentulo-ongelmia, viidesosalla on merkittäviä vaikeuksia. Tämä ilmenee työportaalien ylläpitäjän LMC:n tiedoista Jobs.cz ja Prace.cz. Viimeisten 12 kuukauden aikana LMC:n mukaan 12 prosentilla työntekijöistä oli vakavia talousvaikeuksia. Jobsin mukaan tämä

heijastuu myös työsuorituksiin ja terveyteen. Yhtiön mukaan 58 prosenttia työntekijöistä odottaa palkankorotuksia tänä vuonna, mutta vain alle kymmenesosa ihmisistä saa yli kymmenen prosentin palkankorotuksen, mikä olisi heidän oman näkemyksensä mukaan riittävä.

KUTNÁ HORAN LUUKIRKOSSA ON VALMISTUMASSA IHMISLUISTA MUODOSTUVAN PYRAMIDIN RESTAUROINTITYÖT

Ensimmäinen luukirkon neljästä pyramidista purettiin neljä vuotta sitten meneillään olevan kunnostustyön yhteydessä. Pyramidin viimeinen kerros on nyt valmistumassa. Tämä pyramidi, toisin kuin aiempi versio, seisoo puurakenteella. Viimeisen kerroksen valmistussuunnitelman aikana ilmeni useita ongelmia, joita asiantuntijat yrittävät nyt ratkaista avaamalla vastakkaisen pyramidin. Pyramidin restaurointi on osa luukirkon laajaa remonttia, joka on alkanut jo vuonna 2014. Kokonaiskustannukset, jotka seura-

kunta itse maksaa, ovat nousseet 92 miljoonaan kruunuun. Remontista huolimatta kirkko on avoinna vierailijoille. Töiden odotetaan valmistuvan vuoden 2024 kuluessa.

©KUVA: WIKIPEDIA

TŠEKIT ENIMMÄKSEEN TYYTYVÄISIÄ PRESIDENTTI PAVELIIN

Eniten arvostetaan tapaa, jolla **Petr Pavel** hoitaa tehtävänsä, ja kuinka hän edustaa maataan ulkomailla, ilmenee Tšekin Tiedeakatemian teettämästä tutkimuksesta. Useimmilla osa-alueilla Pavel sai enemmän myönteisiä arvioita kuin edeltäjänsä **Miloš Zeman** koko 10-vuotisella virkakaudellaan. Jopa 80 prosenttia vastanneista katsoi Pavelin hoitaneen presidentin virkaa tehtävän edellyttämällä arvokkuudella. Zeman sai kyseisellä osa-alueella enimmillään 48 prosentilta vastanneista myönteisen arvioinnin. Pavel aloitti ensimmäisen viisivuotisen presidenttikautensa 9. maaliskuuta 2023, tutkimus tehtiin touko-kesäkuun välisenä aikana.

TŠEKIN TASAVALTA ICT-TIETOTURVASSA EU:N HÄNNILLÄ

Tšekillä on merkittäviä tietoturvaluutteita verrattuna Länsi-, ja erityisesti Pohjois-Euroopan maihin. Tämä ilmenee erityisesti vahvan salasanan käyttämisessä. Tšekkiläisistä yrityksistä sitä käyttää 86,5 prosenttia, mikä on neljä yksikköä alle EU-keskiarvon. Biometrinen tunnistautuminen on käytössä 18 prosentilla yrityksistä, EU:n keskiarvo on 13,5%, vastaava luku Alankomaissa on 24 %. Myös sa-

laustyökalujen käytössä dataa tai viestintää varten Tšekki jää 32 prosentilla jälkeen muista EU-maista neljä yksikköä, esimerkiksi Suomessa luku on 62 %.

TŠEKISSÄ VAHVISTUU JÄRJESTELMÄN-VASTAINEN LIIKE

Järjestelmänvastaisen liikkeen jäsenet ovat tyytymättömiä hallitukseen tai eivät luota siihen. Heidän vihansa ei kohdistu niinkään mitään yksittäistä kansanryhmää vastaan. Suurin osa liikkeen kannattajista on yli 40-vuotiaita, joilla on eksistentiaalisia pelkotiloja. Järjestelmänvastaisen liikkeen johtohenkilöt toimivat lähinnä somessa ja saavat kannattajia salaliittoteorioiden kautta. Esimerkkitapauksena on **Ladislav Vrabel**, joka vastikään tuomittiin uudelleen huijausviestien levittämisestä. Tšekin sisäministeriö muistuttaa vielä, että osaan yhteiskuntaa vaikuttaa vielä Venäjän hybriditoiminta.

VETYKÄYTTÖINEN BUSSI TULOSSA PRAHAN JOUKKOLIIKENTEeseen

Pilottiliikenteessä kulkee seuraavan kahden vuoden ajan *Škoda H'City* linjalla 170 Jižní Město - Barrandov. Parhaillaan testataan vielä teknisiä ja toiminnallisia parametrejä. Prahan suurin julkinen yritys DPP (Prahan kaupungin liikennelaitos) sähköistää parhaillaan joitakin linja-autolinjoja. Prahan apulaispormestari **Zdeněk Hřib** toteaa: "Vaikka Prahassa investoidaan vahvasti sähköiseen liikenteeseen, ei ole järkevää laittaa kaikkia munia samaan koriin. Siksi Prahaan jätetään myös muutama sähköistämätön linja." Hänen mielestään vety voi korvata dieselin ja olla vaihtoehtona sähkölle. "Linja 170:n DPP yhtiö valitsi sen karun ja mäkisen reitin vuoksi. Linja on yksi Prahan pisimmistä, pituudeltaan noin 20 km yhteen suuntaan. Lähellä Barrandovin terminaalia on vedyn tankkausasema,"

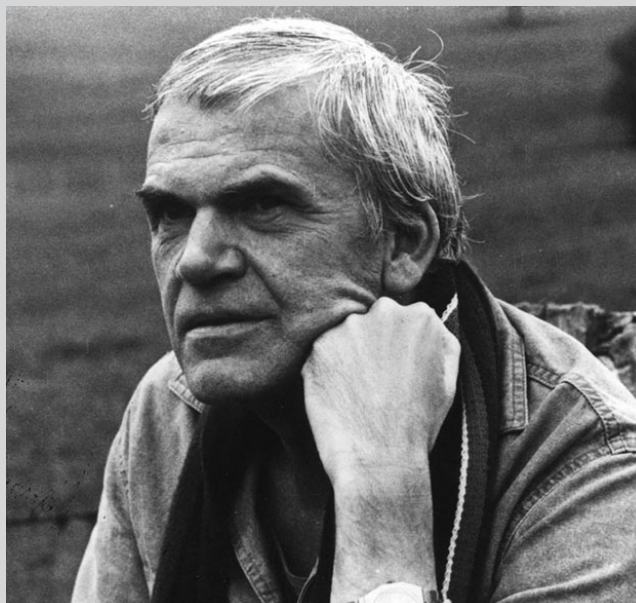
sanoo DPP:n toimitusjohtaja **Petr Wiřovský**. Škoda H'City -bussi on matalalattiainen ja on 12 metriä pitkä ja 2,55 m leveä, siinä on yhteensä 85 paikkaa, joista istumapaikkoja 30. Sisään mahtuu myös kaksi lastenvaunua tai pyörätuolia. Huippunopeus on 80 kilometriä tunnissa. Keski-vertokulut on 10 kiloa vetyä 100 kilometriä kohden.

TŠEKISSÄ YLITTYI MILJOONAN ULKOMAALAISEN RAJA

Tšekissä on jo lähes 1 040 000 ulkomaalaista, joista ukrainalaista alkuperää oli kesäkuun lopussa noin 551 000. Seuraavaksi eniten tulijoita on Slovakiasta (118000) ja Vietnamista (67000), venäläisiä Tšekissä oli kesäkuun lopussa 42500. Tšekin tasavalta oli viime vuonna asukasluvuunsa nähden suurin ukrainalaisten pakolaisten vastaanottaja Euroopan Unionissa. Laittomasti oleskelevia poliisi otti kiinni viime vuonna 5217, mikä on 775 enemmän kuin vuonna 2021. Tiedot ilmenevät Tšekin sisäministeriön tilastoista.

Huomattava osa ukrainalaisista elää köyhyysrajan alapuolella, ja työssä käyvistä kahdella kolmasosalla on nettotuntipalkka 150 kruunua (noin 6 €). Yli puolet heistä ei ole koulutustaan vastaavassa työssä.

©KUVA: WIKIPEDIA

MILAN KUNDERAA MUISTETTIIN TŠEKISSÄ

Kunderan tekstejä on julkaistu 54 maailmankielellä yli kolmetuhatta painosta. Hänen nimensä on toistuvasti ollut Nobelin kirjallisuuspalkinnon voittajasuosikkien joukossa.

©KUVA: TEEMU SIPILÄ

Kirjallisuustutkijoiden mukaan hän on yksi harvoista tšekkiläisistä kirjailijoista, jotka onnistuivat tunkeutua maan maailmankirjallisuuden huipulle. Vaikka Kunderan suhde kotimaahan oli monimutkainen, kirjailija ilmaisi vaimonsa **Věran** mukaan toiveensa tulla haudatuksi syntymäkaupunkiinsa Brnoon. Brnon kunnan tiedottajan **Filip Poňuchálek**in mukaan se olisi suuri kunnia Brnon kaupungille. Kunta on hänen mukaansa valmis vastaamaan perheen toiveisiin.

KARI JALONEN EI JATKA TŠEKin JÄÄKIEKKOMAAJOUKKUEEN PÄÄVALMENTAJANA

Tšekki saavutti nyt 63-vuotiaan **Kari Jalosen** johdolla ensimmäisen - 10 vuotta odotetun - arvokisamitalin (pronssi) Tampereen upouudella Nokia-areenalla 2022. Tänä keväänä kisat piti alunperin pelata Pietarissa, mutta Ukrainan-sodan vuoksi MM-kisat siirrettiin sieltä pois Venäjän ja Valko-Venäjän ollessa kansainvälisessä urheiluboikotissa. Tampere toimi toistamiseen kisojen pääpaikkakuntana. Toinen alkulohko pelattiin Latvian Riiasa, joka sai näin hyvityksen ilman yleisöä vuonna 2021 pelatuista "koronakisoista". Tšekki pelasi nyt Riian lohossa, vain puolivälieräotteluun se joutui matkustamaan Tampereelle. Jalonen kokosi kisoihin ihan kilpailukykyisen joukkueen, mutta jotain jäi uupumaan niin pelillisesti ja henkisesti ratkaisuhetkillä. Ns. kuolemanottelussa pääsystä mitalipeleihin vastaan tuli USA, jonka voittoputki jatkui tuloksella 3-0. Kovimmat kriitikot olivat valmiita heti antamaan potkut Jaloselle. Valmennusjohdon oli laadittava selvitys joukkueen tilasta ja suunnitelma kotikisoihin valmistautumisesta kesäkuun puoliväliin mennessä. **Alois Hadamcizkin** johtamaa Tšekin jääkiekkoliiton hallitusta esitys ei kuitenkaan vakuuttanut riittävästi, ja maajoukkueen koko valmennustiimi erotettiin etuajassa (sopimus olisi päättynyt kotikisojen jälkeen). Uudeksi päävalmentajaksi valittiin aiemmin U20-joukkuetta valmentanut **Radim Rulík**. Prahassa ja Ostravassa pelataan 10.-26.5.2024.

MARKÉTA VONDROUŠOVÁ WIMBLEDONIN MESTARI

Wimbledonin perinteikkään, vuodesta 1884 pelatun tennisturnauksen naisten sarjan voitti tänä vuonna 24-vuotias tšekki (syntynyt 28. kesäkuuta 1999 Sokolovissa) **Markéta Vondroušová**. Finaalivastustaja Tunisian **Ons Jabeur** kaatui 2-0 (6-4,6-4). Voitosta teki yllättävän ja

historiallisen seikka, että Vondroušová on Wimbledonin kaksinpelin voittajista maailman rankingissa alhaisimmin sijoitettu pelaaja. Wikipedian vuoden 2017 tietojen mukaan sekä miesten että naisten yksinpelin voittajat saavat pokaalin lisäksi kumpikin 2,2 miljoonaa punttaa (nelinpelin voittajaparit tienaaavat 400000 punttaa). Vasenkätinen Vondroušová on ollut parhaimmillaan, kesäkuussa 2019, kaksinpelin WTA-listan sijalla 16, vuonna 2015 junioreiden ykkönen. Hänen merkittävin saavutuksensa aikuisten sarjassa ennen Wimbledonia on vuonna 2021 Tokion olympialaisten naisten sarjan hopeamitali (finaalissa tappio Sveitsin **Belinda Bencicille** erin 1-2).

Lopuksi pieni katsaus tšekkien menestykseen Wimbledonissa, jossa turnauksen ns. avoin aikakausi alkoi vuonna 1968. Ensimmäinen naisten voittaja oli **Martina Navrátilová**, edustaen Tšekkoslovakiaa, vuosina 1978 ja -79 (USA:n väreissä tuli seitsemän lisää 1982-87 ja 1990, yhteensä yhdeksän voittoa on turnausennätys); **Jana Novotná** voitti 1998 (lisäksi finaalitappiot 1993 ja -97) ja **Petra Kvítová** kahdesti 2011 ja -14, Vondroušová oli nyt siis naisten neljäs tšekki-voittaja. Lisäksi finaalitappion ovat kärsineet **Věra Suková** (1962), **Hana Mandlíková** (1986) ja **Karolína Plíšková** (2021). Miesten turnauksen ovat voittaneet vuosien saatossa: **Jaroslav Drobný** (1954) ja **Jan Kodeš** (1973), lisäksi Alankomaita edustanut **Richard Krajicek**, jonka vanhemmat ovat tšekkiläisiä maahanmuuttajia, voitti turnauksen 1996. Finaalitappion ovat tšekkimiehistä kärsineet Drobný kahdesti, kuten myös **Ivan Lendl** (1986-87) ja **Tomáš Berdych** (2010).

©KUVA: WIKIPEDIA

Liisa tšekkiläisen surrealismin ihmemaassa

Taneli Hiltunen

Hitusen hämyä on hämeenlinnalaisen Kino Tavast -elokuvayhdistyksen vuosittainen festivaali, joka järjestetään seitsemättä kertaa 20.-22.10.2023. Tällä kertaa teemana on ”Silkkaa taidetta”, joka kattaa eri taiteenmuotoja maalausten lumosta moderniin tanssiin.

Festivaalin ideana on antaa tilaa varsinkin *independent*-hengessä tehdyille elokuville, ja omaperäiset toteutustavat ovat lähellä suunnitteluryhmän sydäntä. Samalla edistyy Kino Tavastin tavoite juurruttaa monipuolista ja omaleimaista, paikallista elokuvakulttuuria.

Tšekkiläisillä elokuvilla on jo perinteitä Kino Tavastin näytöstöiminnassa. Esimerkiksi toissa vuoden festivaalin perhenäytöksenä ihastutti **Karel Zemanin** *Paroni Munchhausenin uskomattomat seikkailut* (1962), jossa näyttelijöiden taustalla tunnelmaa loivat puupiirroksia muistuttavat kulissit ja veikeät animaatiot.

Tällä kertaa vuorossa on jotain aivan yhtä omaperäistä, kun valokeilaan pääsee muiden muassa britti **Terry Gilliamia** ja yhdysvaltalaisia **Quayn** veljeksiä innoittanut **Jan Švankmajer** (s. 1934). Takuulla erilaisesta Liisa Ihmemaassa -mukaelmasta *Alice (Neco z Alenky, ”jotain Alicesta”, 1988)* tuli arvostetun ja vaikutusvaltaisen ohjaaja-animaattoriveteraanin esikoispitkä.

Tiedostamattoman ja alitajunnan tulkki

Švankmajer syntyi Prahassa, ja lapsuudessa innoituksenlähteenä toimi hänen joululahjaksi vuonna 1942 saamansa nukketeatteri. Opinnot veivät

vuonna 1954 kotikaupungin taidelukiosta Prahan Akatemian nukketeatterin laitokseen – tuolloin ainoa lajissaan koko maailmassa – missä hän sai vaikutteita neuvostoliittolaisesta *avantgarde*-teatterista ja -elokuvasta. Hän työskenteli 1950-luvun lopulla eri teattereissa, ja niissä hankittu kokemus näkyi hänen aloittaessaan omien elokuvien tekemisen 1960-luvun puolivälissä.

Pian Švankmajer löysi tyylillisen kutsumuksensa ja liittyi tuolloin kiellettyyn Tšekkoslovakian surrealistien ryhmään. Hän jos kuka on tietoinen taiteen voimasta, sillä edes kommunistihallinnon vastarinta ei saanut häntä luopumaan itsensä toteuttamisesta. Vuonna 1972 viranomaiset kielsivät Švankmajerilta elokuvien tekemisen, ja monien myöhempienkin ohjausten julkaisemiseen puututtiin. *Dimensions of Dialogue* (1982) jopa näytettiin muille elokuvantekijöille esimerkkinä siitä, mitä ei tulisi tehdä. Tämä siitä huolimatta, että viranomaiset eivät pystyneet tarkasti määrittämään, mikä heidän mielestään kyseisessä elokuvassa oli ongelmallista. Švankmajer olikin lännessä lähes tuntematon suuruus 1980-luvun alkuun asti.

Švankmajer herättää elottomat esineet eloon mestarillisesti nukke- ja vaha-animaation keinoin. Hän on todennut: ”En koskaan kutsu itseäni animaationtekijäksi, sillä en ole kiinnostunut animaatiotekniikoista tai täydellisen illuusion luomisesta, vaan elämän tuomisesta jokapäiväisiin esineisiin.” Švankmajer on vuosikymmenten aikana kerännyt mainetta *stop-motion* -tekniikan omaperäisellä käyttämisellä.

Myös äänen lioittelu varsinkin syömiseen liittyvissä kohtauksissa on maestron tavaramerkkejä. Nopeutettu liike puolestaan astuu kuvaan henkilöiden

Hiiren ruoka-aika lähestyy, mutta Alice on pian toista mieltä.

tai olioiden kävellessä tai ollessa vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Siinä oivallista työkalupakkia tarinaan kuin tarinaan!

Klassikotarina ainutlaatuisella twistillä

Alicessa ollaan Švankmajerille mieluisan lapsinäkökulman äärellä, mutta hän näyttää konventioille pitkää nenää heti kättelyssä. Erona muihin **Lewis Carrollin** klassikotarinan filmatisointeihin on se, että Švankmajer ujuttaa mukaan suoranaisia painajaisunen elementtejä, mitä hän on itse korostanut. Hän onnistuu silti samalla viihdyttämään jäljittelemättömällä huumorillaan, joka kenties ammentaa siitä, että hän ei katso koskaan jättäneensä taakse lapsuuttaan.

Carroll ymmärsi "unten logiikkaa" täydellisesti, ja juuri tämän logiikkattomuuden kautta avautuu kie-

tovia ikkunoita lapsen mieleen. Siellä esimerkiksi esineiden ja hahmojen koko voi yllättäen muuttua radikaalisti, mikä ei sovi tarkkaan lokeroituun aikuisten arkitodellisuuteen. Vuonna 1987 *Afterimage*-lehdelle antamassaan haastattelussa Švankmajer toivoo, että uniin, "mielikuvituksen luonnolliseen lähteeseen", alettaisiin kiinnittää jälleen enemmän huomiota, mikä on *Alicen* tarkoitus.

Švankmajer ei kutsu *Aliceaan* sovituksi romaanista, vaan tulkinnaksi, jonka "käymisprosessiin" on vaikuttanut hänen oma lapsuutensa "kaikkine erityisine pakkomielteineen ja pelkoineen". Švankmajer pitää lapsuuttaan *alter-egonaan*, jonka kanssa hän käy vuoropuhelua.

Alicen tarinan omanlaisensa hilpeys muodostuu nukkehahmojen ennalta-arvaamattomista komelluksista, siinä missä nimiroolissa vähäeleisen vakuuttava **Kristýna Kohoutová** kanavoi saman-

aikaisesti uteliaisuutta ja säikähdystä, aavistuksen ahdistustakin. Silti hän reagoi eteen tuleviin omituisiin tilanteisiin kekseliäästi, olipa kyse esimerkiksi soppaa hänen hiustensa päällä keittävästä hiirestä tai "linnanvaltausta" yrittävästä krokotiilista.

Tunnelmien ristiriitaa ruokkii live-näyttelemisen ja nukketeatterin saumaton limittyminen, ja pian tarinaan alkaa uskoa sen omilla ehdoilla. Vertauksena voisi heittää mittakaavaltaan aivan toiselta planeetalta olevan *Jurassic Parkin*. Sekin hyödyntää tarinassaan inhimillisiä pelkoja ja toiveita, mutta saa kokonaisuuden tuntumaan aidolta seikkailulta uhkaavista hetkistään huolimatta. Visuaalisena stimulaationa *Alice* on omaa luokkaansa.

Nukkehahmojen jäljittelemätön ulkonäkö on merkittävä osa Švankmajerin taiteellisen näkemyksen taidokkuutta, kuten myös värit, liike-energia ja odottamattomat "erikoistehosteet". Viimeksi mainituista hauska esimerkki ovat äänet, joita syntyy luurankojen kolinasta. Mitä absurdimmaksi juonenkäänteet ja visuaaliset oivallukset kehittyvät, sitä enemmän vinksahantanut maailma tempaa mukaansa.

Alicen - kuten monien muidenkin Švankmajerin elokuvien - käytännön toteutukseen osallistui hänen vaimonsa **Eva Švankmajerová** (1940-2005), joka itsekin oli kansainvälisesti tunnettu surrealistinen taidemaalari, keraamikko ja kirjoittaja. Alicessa näkyikin selvä maalauksellisuus, ja pikkutarkat nukket, niiden kirjaillut miniatyyriasut sekä tarve- ja koriste-esineet ovat vaatineet aimo annoksen kärsivällisyyttä tekijältään - jälleen yksi syy arvostaa *Alicea* taiteena.

Jan Švankmajer on lapsuuden vahvasanainen puolestapuhuja: "Animaatio pystyy herättämään eloon lapsuuden ja antamaan sille takaisin sen uskottavuuden. Esineiden animoiminen ylläpitää lapsuutemme totuutta." Hänen elokuvansa ovat sekä ainutkertaisia, maansa rikkaista nukketeatteriperinteistä ammentavia, että pohjimmiltaan universaaleja. Niistä pitääkseen ei tarvitse kulttuurisia pohjatietoja, ainostaan halua heittäytyä surrealistiseen hetkeen.

Kannattaa siis tulla Hämeenlinnaan viikonloppuna 20.-22.10. katsomaan *Alice* ja miksei muitakin ajatuksia herättäviä seitsemännen taiteen valioita. Lämpimästi tervetuloa festivaalin järjestäjien puolesta!

Kirjoittaja on Kino Tavastin festivaalijohtaja.

Alice vinksahantaneiden mittasuhteiden vankina.

Hitusen hämyä 2023: Silkkää taidetta -festivaali: Jan Švankmajer, Alice (Něco z Alenky, Tšekkoslovakia 1988)

su 22.10. klo 12.00 Hämeenlinnan linja-autoasemalla. 86 min. K12

(9-vuotiaat lapset huoltajan tai muun aikuisen kanssa).

Tekstititys englanniksi.

Festivaaliliput (10 €) tulevat myyntiin 1.9. Kino Tavastin verkkokauppaan <https://kinotavast.tapahtumiin.fi>.

In memoriam

MIRJA HORSTIO

Mirja Horstio on poissa

Heikki Larmola

Suomi-Tšekkoslovakia-seuran pitkäaikainen toiminnanjohtaja, valtiotieteiden maisteri **Mirja Horstio** menehtyi 18.3.2023 Helsingissä lähes 94-vuotiaana. Hän oli syntynyt Turussa 22.3.1929. Hänen gradunsa v. 1954 käsitteli tuolloisen Saksan liittotasavallan CDU:ta eli kristillisdemokraattista puoluetta. Hänellä oli siis jo omasta takaa Keski-Euroopan tuntemusta.

Mirja tuli ylioppilaaksi kohtalokkaana vuotena 1948 Käpylän yhteiskoulusta. Kun hänen koulunsa voitti SOU:n tyttöjen viestimestaruuden, Mirja kuului joukkueeseen.

Sittemmin koulusta päästyään hän hoiti nykyisen Karhu-Titanin vientiä mm. Tšekkoslovakiaan. Hänen esimerkiksi onnistui myydä Karhu-Titan -merkkiset sukset Tšekkoslovakian silloisen Helsingin suurlähettilään **Zdeněk Urbanin** koko perheelle.

Mirja kiinnostui Tšekkoslovakiasta jo 1960-luvun alussa, kun minä häidin tuskin tiesin koko maasta juuri muuta kuin **Emil Zátopekin**, vuoden 1952 Helsingin olympiakisojen suuren sankarin. Tosin jo paljon aikaisemmin hänen kansakoulun aikainen opettajansa oli sanonut jotain, joka muokkasi paljon pikkutyön vastaista kehitystä ja vaikutti hänen maailmankuvansa muotoutumiseen. Kun natsi-Saksa anasti 1938 Münchenin sopimuksella eli diktaattilla ns. sudeettialueet itselleen ja hyökkäsi Tšekkoslovakiaan puoli vuotta myöhemmin, opettaja oli sanonut: "Joka pahuudelle rakentaa valtansa, tarvitsee suojajoukkoja, eikä siitä seuraa mitään hyvää."

Ystävyystoiminta Tšekkoslovakian kanssa ei aina ole ollut ongelmaton. Mirjastakin kehittyi melkoinen diplomaatti, joka joutui ajattelemaan tarkoin, mitä sanoa ja mitä jätti sanomatta, ellei peräti vaikenemaan tyystin todellisista ajatuksistaan. Hänen työssään sama oppi kansainvälisten suhteiden monitahoisuudesta ja hienovaraisuudesta oli varmasti tehokasta.

Vaikeinta oli varmasti silloin, kun Varsovan liiton joukot Neuvostoliiton johdolla tunkeutuivat elokuussa 1968 Tšekkoslovakiaan. Seura ei voinut virallisena organisaationa tuomita miehitystä, koska seura oli ystävyysseura eikä solidaarisuusjärjestö, kuten Mirja asian hyvin kiteytti. Oli pakko pysyä vaiti tai sitten kokonaan lopettaa toiminta. Tšekkoslovakian valtio olisi varmasti evännyt rahallisen tukensa ja luultavasti niin olisi tehnyt myös Suomen opetusministeriö.

Kun sitten Tšekkoslovakian kommunistinen hallinto kaatui, Mirja totesi järjestelmän tulleen tiensä päähän. Hän huomauttikin samettivallankumouksen jälkeen, että niin Prahassa kuin muuallakin vallitsi selvästi iloisempi ja vapautuneempi tunnelma. Samoin hän kommentoi kokeneena realistina tšekkien ja slovakien valtioliiton päättymistä: sekin oli tullut tiensä päähän.

Mirjalla oli asioihin perspektiiviä, mikä meiltä muilta liian usein puuttuu. Hän ei koskaan langennut tavanomaisiin, yksioikoisiin arviointeihin.

Lehtemme pitkäaikainen avustaja ja seuran aktiivi, hiljan poismennyt **Pirkko Järvinen** muisteli Näköala Tšekkiin -seuran lehden numerossa 1/2008 Mirja Horstiota näin: "Mirja Horstio toimi entisen Suomi-Tšekkoslovakia-Seuran toiminnanjohtajana joulukuus-

ta 1974 vuoden 1991 syksyyn, jolloin hän jäi eläkkeelle. Itse muistan hyvin, kuinka hän oli oikeastaan yhtä kuin Suomi-Tšekkoslovakia-Seura ry. Ei riittänyt, että hän työtunneistaan lukua pitämättä hoiti kaikki seuran juoksevat ja muutkin asiat. Hän vieläpä järjesti kahvitarjoilun seuran hallituksessa pönöttäville poliitikoille ja talouselämän johtajille jokaista kokousta varten. Tuohon aikaan seuran hallituspaiikat olivat poliittisia mandaatteja, kuten myös sitä paljon suuremmassa Suomi-Neuvostoliitto-Seurassa. Tšekkoslovakia-seuran puheenjohtajina toimi tunnettuja ja arvostettuja

kulttuurihenkilöitä, kuten **Tapio Tapiovaara**, **Alpo Ruuth** ja **Kari Senius**, joita Mirja arvosti kovasti. Tästä kaikesta aina vaatimaton Mirja ei juttellessamme tosin maininnut mitään. Muistan omasta kokemuksestani, miten asiat tuolloin olivat Mirjan uhrautuessa työllään seuran hyväksi. Siitä huolimatta hän jaksoi aina olla ulkopuolisillekin ystävällinen ja sydämellinen.”

Myöhäisenä tunnustuksena hänelle myönnettiin nykyisen Suomi-Tšekki-seuran kunniajäsenyys vuonna 2008. Se oli vähintään, mitä saatoimme tehdä, kun nyt kunnioitamme hänen muistoaan.

MILAN KUNDERA - suomennetut teokset:

<i>Tšekkiläinen pila</i> - 1974 (<i>Pila</i> -2003 painos), <i>Žert</i> , 1967	Maire Uusitalo
<i>Naurettavien rakkauksien kirja</i> - 1988, <i>Směšné lásky</i> , 1969	Kirsti Siraste
<i>Elämä on toisaalla</i> - 1977, <i>Život je jinde</i> , 1969	Kirsti Siraste
<i>Jäähyväisvalssi</i> - 1987, <i>Valčík na rozloučenou</i> , 1970	Kirsti Siraste
<i>Naurun ja unohduksen kirja</i> - 1983, <i>Knihy Smíchu a Zapomnění</i> , 1978	Kirsti Siraste
<i>Olemisen sietämätön keveys</i> - 1985 <i>Nesnesitelná lehkost bytí</i> , 1984	Kirsti Siraste
<i>Kuolemattomuus</i> - 1990, <i>Nesmrtelnost</i> , 1990	Kirsti Siraste
<i>Kiireettömyys</i> - 1993?, <i>La lenteur</i> , 1993	Kirsti Siraste
<i>Identiteetti</i> - 1995, <i>L'Identité</i> , 1995	Annikki Suni
<i>Tietämättömyys</i> - 2002, <i>L'ignorance</i> , 2000	Annikki Suni
<i>Merkityksettömyyden juhla</i> - 2015 <i>La fête de l'insignifiance</i> , 2014	Ville Keynäs
Esseet: <i>Romaanin taide</i> - 1987, <i>L'art du roman</i> , 1986	Jan Blomstedt ja Riikka Stewen
<i>Petetyt testamentit: Esseitä</i> - 2001, <i>Les testaments trahis</i> , 1993	Jan Blomstedt
<i>Esirippu</i> - 2013, <i>Le Rideau</i> . 2005	Ville Keynäs
<i>D'en bas tu humeras des roses</i> , 1993 (ranskaksi)	(ei suomennettu)

Emanuel Mirohorský:
Prahan juutalaiset, 1885.

Juutalaiskysymys Kaarle IV:n valtakunnassa

Heikki Larmola

Juutalaisilla onkin ollut keskiajalta lähtien niin tärkeä yleiseurooppalainen merkitys maanosamme historiassa, että on tarpeen käsitellä juutalaiskysymystä tarkemmin myös keisari **Kaarle IV:n** keskiaikaisessa keisarikunnassa. Kun ajatellaan erilaisia pogromeja, kuten Venäjällä 1800- ja 1900-luvun vaihteessa, ja natsien toteuttamaa kansanmurhaa - tai pikemmin kulttuuris-etnistä väestön tuhoamista - ei voi kuin todeta: "ei mitään uutta auringon alla".

Juutalaiset varhaiskeskiajan Euroopassa

Juutalaiset olivat keskiajalla ensisijaisesti kauppiaita sekä hallinnoivat finansseja. He saattoivat myös lainoittaessaan muita periä antamistaan luotoista korkoja, mikä oli kristityiltä tuolloin kiellettyä. Samoin he toimivat myös panttilainaaajina, mikä sekään ei ollut kristityille suositeltavaa. Niinpä muut kadehtivat heidän rikkauksiaan. Mutta juutalaiset maksoivat suuria summia hovien ylläpitoon, eivätkä monetkaan hankkeet olisi olleet mahdollisia toteuttaa ilman juutalaisten rahoitusta. Juutalaisten rahoitustuki mo-

nelle hallitsijalle ja pienemmille feodaaliaatelisille oli yleiseurooppalainen ilmiö. Lisää ongelmia koitui tietysti siitä, että kristittyjen keskellä eli väestö, jolla oli eri uskonto, joka ei tunnustanut kaikkialle lonkeronsa ulottavan katolisen kirkon lailla **Jeesusta** Jumalan pojaksi. Valtaväestöstä juutalaiset erosivat, paitsi uskonnollisten riittäensä, myös vaatetuksensa ja muun kulttuurinsa puolesta. Kun kristillinen Eurooppa ei muutenkaan ollut kunnostautunut liiallisen suvaitsevuuksensa takia, juutalaiset kohtasivat ongelmia.

Vielä 11. vuosisadan loppuun mennessä juutalaisiin suhtauduttiin enemmän tai vähemmän suvaitsevasti. Tarvitsivathan niin hallitsijat kuin muutkin feodaaliherrat heidän taloudellista tukeaan, koska juutalaiset olivat usein sen ajan pankkiireja. Mutta sitten ristiretket, pyrkimyksenä valloittaa Pyhä maa muslimeilta, tekivät juutalaisista vihollisia, ”Jeesuksen murhaajia”. Heihin kohdistettiin suoranaisia pogromeja, kuten niin keisari Kaarlen, kuin pojan kuningas **Václav IV:n** hallitessa, ja heidän omaisuutensa takavarikoitiin. Erityisen herkäksi tilanteen teki ”mustan surman” ilmestyminen. Juutalaisia pidettiin monin paikoin kulkutautiin syyllisinä, kun tuon aikainen yksinkertainen kristillinen järki ei muitakaan

©KUVA: PETTERI PEURANEN

syyllisiä kyennyt suuronnettomuuteen löytämään. (**Miloslav Polívka, "A History of the Czech Lands", ed. by Jaroslav Pánek and Oldřich Tůma, 2018, ss. 140-141**). Sen aikaisen katolisen Euroopan suhtautumista juutalaisiin kuvaa hyvin **Paul Johnsonin** toteamus: ”Niin kauan kuin kyse on abstraktista, yleisen tason rakkaudesta, voimme toki pitää juutalaisista, mutta mikään konkreettinen rakkauden osoitus heitä kohtaan ei ole sallittua.” (**Michal Komárek: "Karel IV. Jako obchodník s pogromy. V Norinberku schvalil vraždu 500 Židů."** //seznamzpravy.cz/clanek/karel-iv-jako-obchodnik-s-pogromy-v-norimberku-schvalil-vrazdu-500-zidu).

Käytän tietoisesti termiä ”juutalaisviha”, sillä yleisesti käytetty ”antisemitismi” johtaa harhaan. Onhan arabejakin pidetty alun perin seemiläisinä kansoina. Seemiläisten kansojen määrittely etnisesti on hankalaa, oikeastaan mahdotonta. Eniten arabeja ja juutalaisia erottavat ylimalkaan toisistaan uskonto, perinteet ja kulttuuri. Niin arabikansoja kuin juutalaista uskontoa tunnustavia etnisiä ryhmiä on monenlaisia. Tunnettu juutalaisviha kohdistuukin ensisijaisesti heidän uskontoonsa, riitteihinsä ja kulttuurinsa. Etniset, ”rodulliset” tekijät syrjimisen syinä ovat tunnetusti enemmän tai vähemmän keksittyjä.

Keisari Kaarle IV ja juutalaiset

Kaarle IV ei sinänsä ollut mikään erityinen juutalaisvihaaja. Hän kävi oikeastaan vain kauppaa juutalaisten oikeuksilla. Hän vahvisti kuningas **Přemysl Otakar II:n** juutalaisten aseman turvaavan statuu-tin ”servi camerage regie”, joka mahdollisti juutalaisille oikeuden palvella kuninkaallisissa virastoissa. Böömin kuningaskunnan alueella pogromeja ei siten ryhdytty hänen aikanaan kohdistamaan juutalaisiin, toisin kuin sitten hänen poikansa ja seuraajansa aikana. Olivathan juutalaiset yhteisöt taloudellisesti aikaansaavia ja toimeliaita. (**stoplusjednicka.cz/zidovske-pogromy -ve-stredoveke-cccach**). Mutta muualla koko roomalaisen valtakunnan alueella tilanne oli vähän toinen. Kaarle IV syyllistyi nykyisten moraalikäsitteiden mukaan vakavaan rikokseen tukiessaan Nürnbergissä syksyllä 1349 juutalaisiin kodistunutta pogromia antamallaan asetuksella. Nürnbergissä, joka tuolloin oli keisarikunnan tärkeimpiä kaupunkeja juutalaisilla, oli keskellä

Synagogat:
vasemmalla Prahan
Jeruzalemska-
kadulla, oikealla
Plzeňin synagoga
(Euroopan toiseksi
suurin).

kaupunkia ghettonsa.

Kun ruttoepidemia saapui keisarikunnan rajojen yli, kaupunkilaiset syyttivät siitä juutalaisia. Kaupunkilaiset olivat saaneet päähänsä, että juutalaiset myrkyttivät kaivot kostoksi kristityille ja hallitakseen maailmaa. Nykyisin tuollaista päähänpintymää pidettäisiin vakavana mielisairautena, selvääkin selvempänä vainoharhana. Mutta tuohon aikaan ”vääräuskoisista” oli helppo tehdä syyllisiä erilaisiin vaikeuksiin ja koettelemuksiin. Kaarle IV antoi nürnbergiläisille privilegion repiä juutalaisten asunnot maan tasalle. Yhtenä, ja tuskin vähäisimpänä syynä oli hankkia merkittävien saksalaisten kaupunkien tuki hänen hallitsijuudelleen koko roomalaisessa valtakunnassa jo kuolleen keisarin sukulaisia, Wittelsbacheja vastaan; nämä kun eivät millään olisi hyväksyneet luxemburgilaista puolitšekkiä saksalaisroomalaisen valtakunnan kuninkaaksi, saati sitten keisariksi. Arvatenkin Kaarle siten sai-

kin Nürnbergin tuen hallitsijan asemalleen, tosin juutalaisten kustannuksella. Tuhotyö alkoi jo ennen privilegioasetuksen saapumista Nürnbergiin ja päättyi 500 tai 600 juutalaisen surmaamiseen polttamalla. Talojen raunioille, ja etenkin tuhotun synagogan paikalle rakennettiin tietenkin kirkko. Keskiaikaisten normien mukaan puhdistus oli nopea ja tehokas.

Mutta kuten sanottu, Kaarle IV ei ollut, kuten monet tuon aikaiset alamaishensa, varsinaisesti juutalaisvihaaja. Hän suhtautui juutalaisiin ensisijaisesti ”liikemiesmäisesti”. Hän arvosti heitä taitavina kauppamiehinä ja pankkiireina ja ennen kaikkea heistä saatavaa taloudellista hyötyä. Mitään pakko-neuroottista, melkein seksuaalissävytteistä vihaa hän ei heitä kohtaan tuntenut, kuten Aragonian kuningas **Ferdinand el Católico** toista sataa vuotta myöhemmin ja sittemmin **Hitler** ja hänen natsinsa vajaa 600 vuotta myöhemmin. Niinpä Kaarle IV ei myöskään syyllistynyt samanlaisiin tyhmyyksiin kuin

nämä, eikä karkottanut juutalaisia valtakunnastaan.

Varmaan esimerkiksi Prahan rakentamiseen käytettiin paljon juutalaisiakin varoja, koska böömiläinen ylimystö (niin saksalaiset kuin tšekit) piti tiukasti kiinni niin varoistaan kuin oikeuksistaan, oli se sitten valtakunnan etujen mukaista tai ei. Juutalaisten hyväksikäyttö tai ryövääminen oli tullut lähes kristilliseksi tavaksi keskiajalla ensimmäisestä ristiretkestä lähtien 11:n ja 12:n vuosisatojen vaihteessa. Mutta oli myös arvossa pidettyjä juutalaisia. Jos Kaarle tukikin aktiivisesti Nürnbergin pogromia ja katsoi sivusta vastaanvansalaisia tihutöitä Regensburgissa, Frankfurt am Mainissa tai Augsburgissa hän teki sen mielitelläkseen katoliset kaupunkilaiset puolelleen pönkittääkseen näin valta-asemaansa. (**Michal Komárek: "Karel IV. Jako obchodník sa pogromy. V Norimberku schvalil vraždu 500 Židů.", 2.10.2021; fi.wikipedia.org/wiki/Ristiretket**).

Kaarle IV katsoi pogromeja ja muita juutalaisten vainoamisia läpi sormiensa aina kun tarvitsi heidän

rahojaan. Muuten hän tuki heitä, etenkin heidän muuttoaan Tšekkiin. *Majestas Carolina*, jota Kaarlen määräyksestä valmisteltiin vuosina 1350-1351 valtakunnalliseksi perustuslaiksi, merkitsi tässä suhteessa huomattavaa käännettä. Vaikka itse säädöskokoelma ei itsekkään ja lyhytnäköisen aateliston vastustuksen vuoksi koskaan astunut voimaan, sen yhteydessä juutalaiset saivat huomattavia privilegioita, kuten oikeutta ylläpitää vapaita kyläyhteisöjä. Niinpä pahin pogromi toteutui vasta keisarin kuoleman jälkeen hänen poikansa Václav IV:n hallitessa, pääsiäisenä vuonna 1389.

Václav IV:n aikainen Prahan pogromi

Václav IV ei oikein tässäkään onnistunut seuraamaan isänsä oppeja politiikasta, vaikka aluksi sitä yrittikin. Hänen vihamiehensä kutsuivat häntä aluksi "juutalaisten ylimmäksi ystäväksi" tarkoituksenaan myös tällä tavoin nakertaa kuninkaan asemaa herättämällä epäsuosiota valtakunnan katolisessa väestössä. Todellisuudessa Václav IV salli enemmän tai

© KUVA: PETTERI PEURANEN

Maiselin synagoga Prahassa.

vähemmän juutalaisvastaiset pogromit kiristäessään varoja juutalaisilta alamaisiltaan. Pahin ja laajin pogromi Prahan juutalaisväestöä vastaan toteutettiin 18.4.1389 eli pääsiäispyhien aikoihin. Sen vuoden pääsiäinen onkin säilynyt kansan muistissa ”veripääsiäisenä”. Se lienee ollut tšekkien historian pahin juutalaisiin kohdistettu joukkomurha ennen natsien toteuttamia Böömin ja Määrin protektoraatin aikaan vuosina 1939–1945.

Syy siihen olivat huhut katutappeluista ja vihkiveden turmelemista iltamessun aikaan. Kun pappi saapui Pyhää Ruumista kantaen messuun, juutalaiset paiskoivat kiviä häntä kohti ja riistivät häneltä kalliin pyhäinkuvan käsistä. Sitten he mukiloivat papin ja polttivat pyhän kulttiesineen. Näin tapausta kuvaili itävaltalais-tšekkiläinen julkaisija **Bohumil Bondy**, joka oli juutalaissyntyinen tšekki.

Väkivaltaisuudet laajenivat juutalaisten talojen raunioittamiseen. Raakuudet laajenivat yleiseksi ryöstelyksi ja juutalaisten murhaamisiksi. Heitä myös erikseen kidutettiin ja rääkättiin aina elävältä polttamiseen saakka. Haudat sen kuin täyttyivät. Tämä massamurha vaati noin 3000 uhria. Kukaan ei tapettuja puolustanut. Päinvastoin, ylimystö ja papiisto suorastaan yllyttivät prahalaisia näihin hirmutekoihin. Sen jälkeen Prahasta ei löytynyt yhden yhtäkään juutalaista pitkään aikaan.

Suurta ärtymystä herätti myös kuningas Václav IV:n poissaolo kaupungista juuri sillä hetkellä. Hänen virkamiehensä suhtautuivat tapahtumiin kerrassaan flegmaattisesti, mutta itse kuningasta ei hänen poissaolonsa vuoksi voitu syyttää tapahtuneesta.

Mutta mitä teki Václav IV palattuaan? Hän kyllä rankaisi syyllisiä, mutta takavarikoi jäljelle jääneen juutalaisten omaisuuden itselleen. **(18.4. 1389: Židovský pogrom v Praze / lovecpokladu. cz/home/18-4-1389-zidovske-pogrom-v-praze-7970).**

Hulluus ei kuole

Juutalaisten ahdistelu kärjistyi seuraavan vuosisadan lopulla Espanjassa Kastilian **Isabellan** ja Aragonian Ferdinand el Católicon hallituskaudella. Katolinen kiihko sokaisi hallitsijaparin järjen niin, että osavat juutalaiset ammattilaiset siirtyivät joukoittain Istanbuliin sulttaani **Bajasid II:n** iloksi, kun tämä lähetti laivastonsa heitä pelastamaan vuonna 1492.

Josefov in juutalainen raatihuone Prahassa.

Sulttaani tosiaan epäili vahingoniloisena Aragonian kuninkaan järjenvallaa, kun tämä lähetti arkkipiispan Turkin sulttaanille valtakuntansa kalleimman helmensä - kyvykkäät juutalaiset.

Sittemmin Hitler toisti Aragonian kuninkaan Ferdinand el Católican hölmöyden vainoamalla juutalaisia ja jouduttaen näin heidän siirtymistään Yhdysvaltoihin - amerikkalaisten suureksi hyödyksi ja iloksi. Huomattavin esimerkki natsien hulluutta Yhdysvaltoihin paenneista oli epäilemättä **Albert Einstein**. Mutta näin teki myös psykoanalyysin isä **Sigmund Freud**.

Juutalaisvastaisuus on taas putkahtanut esiin erilaisissa äärioikeistolaisissa liikkeissä. Kuitenkin jo presidentti **Urho Kekkonen** varoitti, että ”fasismi käy hyvin kaupaksi”.

Tšekin presidentti ja pääministeri esittelyssä

Petteri Peuranen

**TŠEKin TASAVALLAN PRESIDENTTI
9.3.2023 ALKAEN PETR PAVEL,
SYNTYNYT 1. MARRASKUUTA 1961
PLANÁSSA**

Pavel on eläkkeellä oleva kenraali ja poliitikko, joka toimi aiemmin Tšekin armeijan esikuntapäällikkönä vuosina 2012-15 ja Naton sotilaskomitean puheenjohtajana 2015-18. Hänellä on pitkä armeijaura takanaan jo ennen edellä mainittuja virkoja. Valmistuttuaan Tšekkoslovakian sotilasopistosta Brnosta 1983 Pavel toimi monissa kansainvälisissä tehtävissä esim. Belgiassa ja Yhdysvalloissa. Kenraaliksi hänet ylennettiin vuonna 2014. Poliittisen uransa Pavel aloitti jo 1980-luvulla ennen samettivallankumousta kuuluen pitkään Tšekkoslovakian Kommunistiseen

puolueeseen, mistä häntä on kovastikin arvosteltu. Nykyisin hän on puoluekannaltaan sitoutumaton, vaikkakin presidentinvaalissa esiintyi valtaapitävän SPOLU-hallituskoalition kannattamana ehdokkaana. Itse Pavel on luonnehtinut olevansa keskustaoikeistolainen, jolla on vahva yhteiskunnallinen korostus. Hän on antipopulistinen ja vahvan länsimielinen, Tšekin euroalueeseen liittymisen kannattaja.

Presidenttiehdokkaaksi Petr Pavel ilmoittautui syyskuussa 2022. Ensimmäisellä kierroksella hän sai eniten ääniä, muttei enemmistöä suoraan valintaan. Toisella kierroksella 28. tammikuuta Pavelin vastaehdokas oli ex-pääministeri **Andrej Babiš**, jonka hän voitti 57 prosentin ääniosuudellaan tullen valituksi viisivuotiskaudelle **Miloš Zemanin** seuraajaksi. Kuten uutiskoosteessa kerrotaan, presidenttikauden ensikuukaudet ovat täyttäneet äänestäjien odotukset, ja tyytyväisyys Pavelin viran-

hoitoon on vankalla tasolla.

Petr Pavel oli naimisissa **Hana Pavlován** kanssa vuosina 1986-2001, avioliitosta hänellä on poika ja tytär. Kolme vuotta eron jälkeen Pavel meni naimisiin reservin everstiluutnantti **Eva Pavlován** kanssa. Presidenttiehdokkuuden aikana he asuivat Litoměřicen piirin Černoučekin kylässä. Pavelin tärkein harrastus on moottoripyöräily. Hän on uskonnon suhteen ateisti. Äidinkielenä lisäksi tuore presidentti osaa englantia, ranskaa ja venäjää. Pavel on saanut lukuisia koti- ja ulkomaisia kunniamerkkejä.

TŠEKin TASAVALLAN PÄÄMINISTERIN ESITTELY

Konservatiivisessa katolilaisessa perheessä kasvanut Fiala kastettiin katolilaiseen uskoon vuonna 1986. Hänen suvussaan oli juutalaisia, joista isoäiti, isä ja setä joutuivat keskitysleirille. Petr Fiala opiskeli tšekin kieltä, kirjallisuutta ja historiaa Masarykin yliopistossa (silloinen J.E. Purkynen yliopisto) Brnossa vuosina 1983-88 ja työskenteli historioitsijana museossa Kroměřížissa. Vuodesta 1996 hän toimi Kaarlen yliopiston dosenttina, kunnes tuli valituksi Tšekin ensimmäiseksi politiikan tutkimuksen professoriksi 2002. Ennen poliittisen uransa alkua Fiala toimi kaksi kautta Masarykin yliopiston rehtorina vuosina 2004-11 ollen nostamassa Masarykin yliopistoa määrällisesti ja laadullisesti merkittäväksi keskieurooppalaiseksi koulutus- ja tutkimuslaitokseksi (45 000 opiskelijaa, joista yli 14 prosenttia ulkomailta), minkä jälkeen hän toimi silloisen pääministerin **Petr Nečasin** avustajana sekä koulutus- urheilu- ja tiedeministerinä 2012-13. Fiala valittiin sitoutumattomana ODS:n listalta edustajainhuoneeseen vuoden 2013 vaaleissa, minkä jälkeen hän vasta liittyi puolueen jäseneksi. Oikeistokonservatiivista Kansalaisdemokratista puoluetta (ODS) Fiala on johtanut vuodesta 2014. ODS, KDU-ČSL ja TOP 09 -puolueet muodostivat SPOLU-vaaliliiton ("yhdessä") lokakuun 2021 vaaleihin, joissa pääministeri Andrej Babišin johtama ANO 2011 sai eniten paikkoja, mutta SPOLU kokonaisuudessa eniten. Babiš joutui väistymään, ja Fialan hallitukseen tuli mukaan myös Kaupunginjohtajat ja sitoutumattomat -puolue (Starostové a nezávislí, STAN) sekä Tšekin piraattipuolue.

Petr Fiala avioitui vuonna 1992 **Jana Fialován** (s.1972) kanssa, he olivat tutustuneet toisiinsa sa-

mettivallankumouksen aikoihin. Vaimo on ammatiltaan biologi, joka työskentelee Masarykin yliopiston lääketieteellisessä tiedekunnassa. Hänestä on tullut myös opiskelija-asioiden varadekaani, ja toukokuussa 2023 Jana Fialová nimitettiin Masarykin yliopiston vararehtoriksi. Pariskunnalla on kolme lasta, joista vanhin **Martin** on opiskellut taidehistoriaa, keskimäinen **Klára** on lääketieteen opiskelija ja nuorin **Jiří** historiaa ja taloustieteen opiskelija. Kaikki perheenjäsenet ovat valmistuneet Brnon *Gymnaziumista*.

Fialan hallitus nimitettiin 17. joulukuuta 2021. Tammikuussa oli ensimmäinen ulkomaan vierailu, perinteiden mukaan Slovakiaan, jossa Fiala neuvotteli presidentti **Zuzana Čaputován**, (silloisen) pääministeri **Eduard Hegerin** ja parlamentin puhemiehen **Boris Kollarin** kanssa. Puolan pääministeri **Mateusz Morawiecki** vieraili Prahassa helmikuun alussa. Ensimmäinen matka Brysseliin EU-päämajaan oli vuorossa noin viikko ennen Ukrainasn-sodan alkua. Koko hallitus otti tiukan sodanvastaisen ja tuomitsevan kannan Venäjän toimiin ja antoi samalla täyden tuen Ukrainalle. Venäjän presidenttiä **Vladimir Putinia** Fiala nimitti sotarikolliiseksi.

© KUVA: PETTERI PEURANEN

České Budějovicen vanhankaupungin kauneutta.

Kahvila Fantova
kavárna Prahán
päärautatieasemalla.

Lisälehti kahvilapummin päiväkirjasta

Eero Kettunen

Tänä kesänä vietin kuukauden Prahassa. Edellisestä oleskelustani onkin jo ennättänyt vierähtää yli neljä vuotta. Kevättalvella 2019 kultaisessa kaupungissa oli käynnissä kulutusjuhlat: pankit työnsivät rahaa tšekeille, jotka sitten panivat palaamaan ravintoloissa ja kahviloissa. Vapaata pöytää oli perjantai-iltana turha hakea, jos ei ollut tehnyt pöytävarausta hyvissä ajoin. Rikkana rokassa olivat tietysti turistit, joiden kukkaronnyörit eivät olleet ko-

vinkaan tiukalla.

Ajat ovat muuttuneet. Ukrainan sotaa seurannut inflaatio syö tšekkien ostovoimaa, vaikka sitä pyritään paikkamaan palkankorotuksilla. Inflaatio on nyt saatu tippumaan alle kymmenen prosentin, pahimmillaan se huiteli vuositasolla 18 prosentin hujakoilla. Hintoja nostaa korkojen ja energia hinnan nouseminen. Hintoja vetää pilviin myös maan tapa: koska muut nostavat hintojaan, niin mekin nostamme, vaikka yrityksellämme ei olisikaan kustannuspainetta hinnankorotuksiin.

Inflaation jälki näkyi Prahan ravintolaelämässä. Keskustan ravintolat olivat tietysti täysiä. Turistisir- kus pyöri täyttä vauhtia, kyseessähän oli paras kesä- sesonki. Keskustan ulkopuolella ravintolat ja kahvi- lat olivat usein lähes tyhjiä. Toisaalta myös kahvila *Louvren* myynnit näyttävät laskeneen, mistä kielii henkilökunnan määrän reilu vähentäminen verrattu- na kevättalven 2019 tilanteeseen.

Eräänä lauantai-iltapäivänä seurasin, kuinka pai- kalliset eläkeläiset keskustelivat kapakan tiskillä olutta ostaessaan rahatilanteestaan. Kuu ei ollut vielä edes puolessa, mutta eläkeläismies totesi kuk- karonsa sisältöä, noin viittäsataa kruunua, katselles- saan: ”Nämä ovat viimeiset rahani!” Mistähän mies sai ruokarahat loppukuuksi? Toisen kerran istuin pitsalla italialaisen ravintolan terassilla ja seurasin, kuinka kaksi prahalaista äitiä lapsineen pohti ravin- tolan ovella ruokalistaa tarkastellessaan mahdolli- suuksiaan viedä pesueensa sunnuntailounaalle. Kävi ilmi, että seurue saattoi syödä vain jaettuja annok- sia. Kulutusjuhlat ovat tältä erää ohi. Tutkimusten mukaan yli puolta tšekkeistä uhkaa putoamiseen köy- hyyteen lähitulevaisuudessa.

Minulla itselläni oli varaa nauttia kaupungin kahvi- laelämästä, sillä olin saanut Tšekin valtion apurahan slavistiikan kesäkouluun. Koska täyshoito oli taattu, saatoin käyttää omia rahojani elämäni kahvilapum- mina. Vaikka hinnat Tšekeissä ovatkin nousseet, ne ovat yhä ravintolahintojen osalta puolta matalammat kuin koti-Suomessa.

Kahvila *Louvre* oli edelleen suosikkini. Kävin siellä

vähintään kerran viikossa lounaalla koulupäivän jäl- keen. Vietin kahvilassa aikaa myös viikonloppuisin aamiaisen tai iltapäiväteen merkeissä. Minua ilah- dutti, että vanha tuttavuuteni **David** vuosien takaa oli jälleen viinurina Louvressa. Kaikki oli taas niin kuin ennen vanhaan.

Oleskeluni loppupuolella lounastin *Louvressa*. En saanut pöytää kahvilan perältä, vaan jouduin tyyty- mään kahvilan etuosaan. Minua palveli minulle en- tuudestaan tuntematon nuorimies. Puhuin hänelle tšekkiä, tai siis ainakin yritin puhua. Herra kuiten- kin kieltäytyi ymmärtämästä. Lopulta hän kuitenkin suostui tajuamaan tilaukseni. Ikävä kyllä tuon päivän lounasruokakin oli pahaa: thaimaalaisen curryn nuu- delit olivat osin raakoja ja kananpalat mauttomia. En kuitenkaan valittanut ruuasta. Ilmoitin herra viinu- rille laskua tilatessani, että maksan osan laskusta lounasaseteillä. Sain laskun, mutta viinuri kieltäytyi ottamasta yhtä kolmesta tarjoamastani lounasete- listä, koska se oli ”revennyt yhdestä kulmasta”. To- sin seuraava päivä tämäkin lounasaseteli oli käypää valuuttaa maksaessani lounasta toisessa kahvilassa. Tšekkiläisten ylpeys ja ylimielisyys ovat edelleen voi- missaan...

Olin tietysti masentunut saamastani kohtelusta lempikahvilassani. Oleskeluni viimeisenä päivänä halusin kuitenkin vielä koettaa onneani *Louvren* suhteen. Tällä kertaa sain pöydän ravintolan pe- rältä, ja myös tšekin kieltäni suostuttiin ymmärtä- mään. Tilasin lounaakseni leivitettyä juustoa kei- tinperunoilla. Annos on tunnetusti raskas, ja olo oli täysi sen syötyäni. Näin kuitenkin Davidin lähestyvän pöytäni kädes- sään iso pala suklaakakkua. Hän tuli luokseni ja kysyi minulta veikeästi hy- myillen: ”Maistuisiko tämä vielä jälki- ruuaksi?” Vastasin hänelle, etten nyt millään pysty. David keräsi lautaseni pois ja kiirehti eteenpäin kakkupalan tilanneen asiakkaan luo. Tšekeillä on vielä tallella myös tilannehuumori!

Jean Béraud: *Au Café*
(Kahvilassa), 1900-luvun
alkupuolelta.

Posti Green

